

KLAGANDE

Staffanstorps kommun

MOTPART

Björn Liljedahl, 19551211-3910

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Göteborgs dom den 4 mars 2021 i mål nr 16865-20,
se bilaga A

SAKEN

Laglighetsprövning

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer kommunfullmäktige i Staffanstorps kommuns beslut den 12 juni 2019, § 98.

YRKANDEN M.M.

Staffanstorps kommun yrkar att kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och anför bl.a. följande.

Det överklagade beslutet avser dels en fråga om ansvarsfrihet, dels en fråga om eventuellt utkrävande av skadestånd, vilket är två skilda angelägenheter.

Det står kommunfullmäktige fritt att i ett och samma ärende avgöra skilda frågor, vilket innebär att det kan finnas olika underlagshandlingar till de respektive delbesluten. Det tillkommande beslutsunderlaget har uteslutande avsett att ge fullmäktige ett beslutsunderlag i den nya frågan om skadeståndstalan ska väckas om ansvarsfrihet inte beviljas.

Björn Liljedahl har förelagts att svara på överklagandet, men har inte gjort det.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Enligt 13 kap. 7 § kommunallagen (2017:725), KL, får domstolen vid prövningen av ett överklagande inte beakta andra omständigheter än sådana som klaganden har hänvisat till före överklagandetidens utgång.

Björn Liljedahl hänvisade före överklagandetidens utgång till följande omständigheter till stöd för sitt överklagande:

1. beredningen av frågan om ansvarsfrihet fortsatte i kommunstyrelsen efter fullmäktiges beslut om bordläggning,
2. endast två revisorer hade undertecknat skrivelsen till fullmäktige den 5 juni 2019, och
3. revisorerna hade vid upprättandet av skrivelsen inte biträtts av sakkunniga.

Förvaltningsrätten upphävde fullmäktiges beslut med motiveringen att det var olagligt på det sätt *Björn Liljedahl* hade gjort gällande enligt punkt 1.

Kammarrätten gör följande bedömning.

Det som utmärker den kommunala ansvarsprövningen kan sammanfattas enligt följande.

Som underlag till ansvarsprövningen behövs granskning. Fullmäktige utser därför förtroendevalda revisorer. Revisorernas uppdrag är att granska och bedöma all verksamhet varje år. De granskar om fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer uppnås och efterlevs. De prövar om verksamheten är ändamålsenlig och ekonomiskt effektiv, om räkenskaperna är riktiga och om den interna kontrollen är tillräcklig. Med sin granskning bidrar revisionen

till den demokratiska kontrollen i det politiska systemet. Resultatet av revisorernas granskning och prövning förmedlas till fullmäktige som underlag för deras ansvarsprövning. Det sker i olika revisionsrapporter och i revisionsberättelsen.

Revisorerna har en oberoende ställning. De är självständiga i förhållande till såväl fullmäktige som de granskade organen. De är också självständiga i förhållande till varandra. Det innebär att en revisor inte kan röstas ner av de andra revisorerna och att en enskild revisor också kan lämna en egen revisionsberättelse.

Fullmäktige ska fatta beslut om ansvarsfrihet ska beviljas eller nekas för bl.a. styrelsen och de övriga nämnderna. Fullmäktige kan besluta i enlighet med revisorernas bedömning eller komma till ett annat ställningstagande.

Styrelsen medverkar inte i revisorernas granskning på annat sätt än att vid behov svara på frågor från eller lämna underlag till revisorerna. Detta är en självklar följd av att revisorernas granskning omfattar inte minst styrelsens verksamhet. De vanliga bestämmelserna i kommunallagen om beredning av fullmäktigeärenden är därför inte tillämpliga när det gäller revisionsberättelsen, något som för övrigt framgår redan av rättsfallet RÅ 1935 ref. 4 I.

I det här fallet beslutade fullmäktige den 2 maj 2019 att bordlägga ärendet om ansvarsfrihet för tekniska nämnden och dess förtroendevalda. Eftersom kommunstyrelsen inte hade med beredningen av ärendet att göra, hade det inte varit möjligt för fullmäktige att i stället återremittera ärendet dit. Genom ett beslut om återremiss uppdrar nämligen fullmäktige åt det beredande organet att vidta de beredningsåtgärder som anges i beslutet.

Att styrelsen, inför fullmäktiges sammanträde den 12 juni 2019, uttalade sig i frågan om ansvarsfrihet för tekniska nämndens ordförande innebär alltså

inte att det har vidtagits någon i kommunallagen reglerad beredningsåtgärd. I stället får uttalandet mera ses som en meningsyttring som de som stod bakom den lika gärna hade kunnat förmedla till fullmäktige i en särskild skrivelse eller direkt från talarstolen under sammanträdet.

Det som har förekommit i den här delen kan därför inte anses innebära att fullmäktiges beslut är olagligt på det sätt Björn Liljedahl har gjort gällande enligt punkt 1 ovan. Det han har hänvisat till i punkt 2 och 3 innebär inte heller att beslutet är olagligt. Förvaltningsrättens dom ska därför upphävas och beslutet fastställas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Raymond Grankvist

Roger Petersson
(tillägg, se nedan)

Emil Korsell
referent
(skiljaktig, se nedan)

De särskilda ledamöterna Lars-Olof Danielsson och Sten Franzén
(skiljaktig, se nedan) har deltagit i avgörandet.

Roger Peterssons tillägg

Jag instämmer med majoriteten men vill för egen del lägga till följande.

Politik är ytterst en fråga om förtroende. Politiskt förtroende handlar om förtroende för demokratin, för demokratins institutioner och för politiker-
na. Ett ärende i fullmäktige om ansvarsfrihet är i grunden politiskt, inte
juridiskt.

Om fullmäktige vägrar ansvarsfrihet för en styrelse, nämnd, beredning
eller enskilda förtroendevalda kan olika konsekvenser bli aktuella:

- Det vanligaste är att den som vägrats ansvarsfrihet själv väljer att
avgå från sitt uppdrag.
- Fullmäktige kan formellt besluta att entlediga den som inte be-
viljas ansvarsfrihet.
- Fullmäktige kan välja att genomföra en omorganisation så att den
styrelse eller nämnd som vägrats ansvarsfrihet läggs ner och dess
uppgifter förs över till en annan, alternativt ny nämnd eller styr-
else.
- Fullmäktige kan välja att ge den som vägrats ansvarsfrihet fortsatt
förtroende, men förena detta med tydligare direktiv.
- Fullmäktige kan bedöma att kommunen har åsamkats sådan eko-
nomisk skada att ett skadeståndsanspråk ska väckas mot den som
vägrats ansvarsfrihet. Detta har emellertid hittills aldrig gjorts
under den tid som intresseorganisationen Sveriges Kommuner
och Landsting har följt den kommunala ansvarsprövningen
systematiskt. Men om så skulle ske aktualiseras förstås en strikt
juridisk process inom ramen för den särskilda civilrättsliga talan
som därmed förs.

Det här målet ska ses i ljuset av det nu sagda.

I sitt beslut den 12 juni 2019 har fullmäktige med en överväldigande majoritet uttalat sitt bristande förtroende för tekniska nämndens ordförande och därför inte beviljat honom ansvarsfrihet. Den från demokratisk utgångspunkt grundläggande frågan har därmed besvarats på ett otvetydigt sätt.

Av 5 kap. 24 § KL framgår att fullmäktiges beslut om ansvarsfrihet ska fattas före utgången av juni året efter det som revisionen avser (och av den efterföljande paragrafen framgår att en skadeståndstalan som inte grundas på brott ska väckas inom ett år från det att beslutet om vägrad ansvarsfrihet fattades). Utgången i förvaltningsrätten innebär att kommunstyrelsen inblandning i det aktuella ärendet medför att fullmäktiges beslut är olagligt. Man kan fråga sig vad fullmäktige skulle ha gjort i stället, under den korta tid som stod till buds före den angivna tidsfristens utgång. En återremiss enligt 5 kap. 50 § KL innebär att ett ärende skickas tillbaka till beredande organ, som kan vara en nämnd, en fullmäktigeberedning eller styrelsen (prop. 2016/17:171 s. 349). Inget av de alternativen är tillämpliga i det här fallet. Och styrelsens yttrande den 29 maj 2019 ligger kvar på fullmäktiges bord, oavsett vad man kan tycka om den saken. Med min inställning behöver jag inte besvara den ställda frågan, men den manar till eftertanke.

Emil Korsells skiljaktiga mening

Frågan i målet är om kommunfullmäktiges beslut att inte bevilja Björn Liljedahl ansvarsfrihet har kommit till på ett lagligt sätt eftersom ärendet inte har tagits upp i oförändrat skick efter beslut om bordläggning.

Även med beaktande av vad Staffanstorps kommun har anfört anser jag att det av handlingarna framgår att det har tillkommit nytt underlag inför avgörandet av det bordlagda ärendet om ansvarsfrihet vid sammanträdet den 12 juni 2019. Det framgår inte att det nytillkomna underlaget inte har

haft betydelse för frågan om ansvarsfrihet. Jag instämmer därför i förvaltningsrättens bedömning att det bordlagda ärendet om ansvarsfrihet inte har tagits upp i oförändrat skick. Beslutet har därmed inte kommit till på ett lagligt sätt (jfr prop. 2016/17:171 s. 349). Felet är inte sådant att det saknat betydelse för ärendets utgång. Överklagandet ska alltså enligt min mening avslås.

Sten Franzéns skiljaktiga mening

Den fråga som aktualiseras i målet är vad som gäller när ett bordlagt ärende återupptas för avgörande. Bestämmelserna härom återfinns i 5 kap. 50 § KL. Av förarbetena framgår att bordläggning innebär att beslutet skjuts upp till ett kommande sammanträde utan att någon ny utredning tillförs ärendet. En bordläggning innebär ett uppskov som endast kan avse kortare tid. Normalt bordläggs ett ärende till fullmäktiges nästkommande sammanträde. Ärendet skall då tas upp till behandling med samma underlag. Behövs ytterligare beslutsunderlag ska ärendet återremitteras. Ett ärende kan därför inte bordläggas för ytterligare utredning (prop. 1990/91:117 s. 186 och prop. 2016/17:171 s. 349).

Bestämmelserna om bordläggning måste därmed anses vara tydligt och uttömmande utformade varför tolkningsutrymmet för avvikelser från den beskrivna ordningen får anses vara minimalt.

De ansträngningar som kammarrättens majoritet gör i syfte att förklara och försvara kommunstyrelsens aktiviteter inför det bordlagda ärendets avgörande ter sig – mot bakgrund av den strikta lagregleringen av bordläggningsinstitutet – alls inte övertygande. Det är tvärtom enligt min mening inte möjligt att bortse från det bakomliggande syftet med kommunstyrelsens befattning med det bordlagda ärendet som därmed helt enkelt står i uppenbar strid med gällande lagstiftning.

Överklagandet skall därför avslås varigenom förvaltningsrättens dom fastställles.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**
Avd. 2

DOM
2021-03-04
Meddelad i Göteborg

Mål nr
16865-20

KLAGANDE

Björn Liljedahl, 19551211-3910

MOTPART

Staffanstorps kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Kommunfullmäktige i Staffanstorps kommuns beslut den 12 juni 2019, § 98

SAKEN

Laglighetsprövning enligt kommunallagen (2017:725), förkortad KL

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten upphäver det överklagade beslutet.

Dok.Id 749647

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 53197 400 15 Göteborg	Sten Sturegatan 14	031 - 732 70 00 E-post: forvaltningsrattenigoteborg@dom.se www.forvaltningsrattenigoteborg.domstol.se	-	måndag–fredag 08:00–16:00

BAKGRUND

Kommunfullmäktige i Staffanstorps kommun beslutade den 12 juni 2019: att, utom vad gäller tekniska nämndens ordförande Björn Magnusson, bevilja tekniska nämnden liksom dess övriga ledamöter och ersättare ansvarsfrihet för förvaltning och verksamhet under 2018, att inte bevilja dåvarande tekniska nämndens ordförande Björn Magnusson ansvarsfrihet för hans förvaltning och verksamhet under år 2018, samt att uppdra till kommunstyrelsen att utreda, vilket uppdrag ska redovisas för kommunfullmäktige vid dess sista ordinarie sammanträde 2019, om talan om skadestånd ska väckas mot Björn Magnusson.

Under rubriken "bakgrund" anges följande. Kommunfullmäktige beslutade den 2 maj 2019 att frågan om ansvarsfrihet för tekniska nämnden och dess enskilda förtroendevalda, avseende 2018 års förvaltning och räkenskaper, bordläggs till nästkommande sammanträde i kommunfullmäktige. Därefter har kommunstyrelsen beslutat att anmoda dåvarande tekniska nämndens ordförande att före kommunfullmäktiges sammanträde den 12 juni 2019 avge förklaring över de erinringar som rör hans fullgörande av sitt uppdrag under år 2018.

YRKANDEN M.M.

Björn Liljedahl

Björn Liljedahl (tidigare Magnusson) överklagar beslutet och anför bl.a. följande.

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 2 maj 2019 behandlades årsredovisningen för 2018 för Staffanstorps kommun. Revisorerna tillstyrkte i sin

revisionsberättelse att ledamöterna i styrelser och nämnder skulle beviljas ansvarsfrihet. Som bilagor till revisionsberättelsen fogades bl.a. revisorernas redogörelse för år 2018 samt de sakkunnigas rapport.

Vid fullmäktiges behandling anförde kommunrevisionens ordförande att rekommendationen om ansvarsfrihet lämnades med stor tvekan vad gällde tekniska nämnden och dess förtroendevalda, enligt protokollet "med anledning av nyligen inkomna uppgifter rörande den upphandling av renhållningsentreprenad som genomfördes av tekniska nämnden under våren 2018, vilken uppmärksammats av kommunstyrelsens arbetsutskott per beslut den 29 april 2019, § 115". Det bör i sammanhanget observeras att revisorernas berättelse undertecknades den 11 april 2019, alltså 18 dagar före det nämnda sammanträdet i kommunstyrelsens arbetsutskott.

Kommunfullmäktiges ordförande yrkade att fullmäktige skulle bordlägga frågan om ansvarsfrihet för tekniska nämnden och dess enskilda förtroendevalda avseende 2018 års förvaltning och räkenskaper till nästkommande ordinarie sammanträde i kommunfullmäktige. Detta blev också kommunfullmäktiges beslut.

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 12 juni 2019 togs det bordlagda ärendet upp. Underlaget i ärendet bestod, förutom protokollsutdrag från föregående fullmäktigesammanträde, av en intern utredning som den 23 maj 2019 överlämnats till kommunstyrelsens arbetsutskott, en ordförandeskrivelse till kommunstyrelsen daterad den 29 maj, en skrivelse daterad den 5 juni 2019 till kommunfullmäktige från två av de fem förtroendevalda revisorerna samt ett protokollsutdrag från kommunstyrelsens sammanträde den 29 maj.

I skrivelsen från två av de fem förtroendevalda revisorerna anføres att revisionen inte borde ha tillstyrkt ansvarsfrihet för tekniska nämndens ordförande avseende verksamhetsåret 2018. Detta uttalande görs enligt skrivelsen med

anledning av de nya uppgifter till revisionen som framkom i samband med överlämnande av revisionsberättelsen för år 2018. De två undertecknarna hänvisar till ett sammanträde i kommunrevisionen som ägde rum den 29 maj, men något protokoll från detta sammanträde bifogas inte. Inte heller har de övriga valda revisorerna undertecknat skrivelsen.

Skrivelsen innehöll inga upplysningar om att de sakkunniga revisorerna hade biträtt revisorerna. Vid fullmäktiges behandling av ärendet den 12 juni 2019 fanns inte heller någon dokumentation som tydde på att de sakkunniga revisorerna hade medverkat i ärendet.

Av kommunallagen framgår att varje revisor fullgör sitt uppdrag självständigt, och att revisorerna i sin granskning ska biträdas av sakkunniga som de själva väljer och anlitar i den omfattning som behövs för att fullgöra granskningen enligt god revisionssed (13 kap. 7 och 8 §§).

Av reglementet för Staffanstorps revision (§ 14-17) framgår vidare att minnesanteckningar ska föras vid revisorernas sammankomster, att de beslut som revisorerna fattar om sin förvaltning ska tas upp i protokoll och att en skrivelse i revisionens namn fordrar att alla revisorer är eniga om innehållet och att skrivelsen undertecknas av samtliga revisorer.

Av protokollsutdraget från kommunstyrelsen sammanträde den 29 maj framgår att kommunstyrelsen beslutade att föreslå att kommunfullmäktige ska besluta ”att, utom vad gäller tekniska nämndens ordförande Björn Magnusson, bevilja tekniska nämnden liksom dess övriga ledamöter och ersättare ansvarsfrihet för förvaltning och verksamhet under år 2018, att inte bevilja tekniska nämndens ordförande Björn Magnusson ansvarsfrihet för hans förvaltning och verksamhet under år 2018, samt att uppdra till kommunstyrelsen att utreda, vilket uppdrag ska redovisas för kommunfullmäktige vid dess sista

ordinarie sammanträde 2019, om talan om skadestånd ska väckas mot Björn Magnusson”.

Det bör i sammanhanget observeras att beslutet vid fullmäktigesammanträdet den 2 maj var att ärendet skulle bordläggas. Det fattades inget beslut om att hänskjuta ärendet till beredning i kommunstyrelsen, något som också hade varit i strid med såväl kommunallag som arbetsordningen för Staffanstorps kommunfullmäktige (§ 43), enligt vilken kommunfullmäktiges presidium ska bereda frågor och ärenden om ansvarsfrihet.

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 12 juni gjorde inte någon företrädare för fullmäktiges presidium något yrkande i ärendet. I stället var det kommunstyrelsen ordförande som framlade ett yrkande i enlighet med vad kommunstyrelsen beslutat att föreslå. Efter yrkanden om återremiss samt ajournering beslutade kommunfullmäktige i enlighet med kommunstyrelsens ordförandes förslag.

Det överklagade beslutet är lag- och författningsstridigt på följande grunder.

Endast två revisorer hade upprättat den skrivelse av den 5 juni 2019 som lämnats in i revisorernas namn till kommunfullmäktige. Detta strider mot såväl kommunallagen som reglementet för Staffanstorps revision. Revisorererna har vid upprättandet av skrivelsen inte biträtts av sakkunniga.

Efter frågan om ansvarsfrihet för tekniska nämnden och dess ordförande bordlades av fullmäktige den 2 maj 2019 har fortsatt beredning av denna fråga skett i kommunstyrelsen. Detta strider mot arbetsordningen för Staffanstorps kommunfullmäktige, enligt vilken kommunfullmäktiges presidium ska bereda frågor och ärenden om ansvarsfrihet. Det strider dessutom mot 5 kap. 50 § kommunallagen. Det framgår av förarbetena att bordläggning innebär att

beslutet skjuts upp till ett kommande sammanträde utan att någon ny utredning tillförs ärendet. I detta fall uteslöts vid kommunfullmäktiges sammanträde den 12 juni de handlingar som hade ingått i ärendet den 2 maj, och i stället tillfördes helt nya handlingar.

Staffanstorps kommun

Kommunen anser att överklagandet ska avslås och anför bl. a. följande.

Ärendet om ansvarsfrihet för kommunstyrelsens och övriga nämnders förvaltning och verksamhet under år 2018 har varit föremål för kommunfullmäktiges prövning vid två olika kommunfullmäktigesammanträden, dels den 2 maj 2019, dels den 12 juni 2019. Vid det förstnämnda sammanträdet har ansvarsfrihetsfrågan prövats och avgjorts i ett ärende vilket också avsåg frågan om godkännande av årsredovisningen, varvid i den del av ärendet som avsåg ansvarsfrihet har beslutats dels att bevilja sådan för samtliga nämnder och styrelser och dess ledamöter och ersättare då utom för tekniska nämnden och dess ledamöter och ersättare, dels att i den inte avgjorda delen om ansvarsfrihet bordlägga ärendet. Vid det sistnämnda sammanträdet har kommunfullmäktiges ärende rört såväl den vid det första ärendet bordlagda frågan om de som har varit ledamöter och ersättare i tekniska nämnden ska beviljas ansvarsfrihet för verksamhet och förvaltning under år 2018, som den vid detta sammanträde helt nya frågan om kommunen ska väcka skadeståndstalan i det fall att kommunfullmäktige skulle besluta att inte bevilja ansvarsfrihet.

Enligt 12 kap. 7 § kommunallagen fullgör varje revisor sitt uppdrag självständigt. Bestämmelsen är även intagen i reglementet för Staffanstorps kommuns revisorer. Detta innebär bl.a. att var och en av revisorerna äger avge egen revisionsberättelse, se prop. 2016/17:171, s. 434. Det tillbakavisas därför att det som klaganden har anfört i denna del kan utgöra grund för att upphäva det överklagade beslutet.

I 12 kap. 8 § kommunallagen anges att biträde av sakkunniga ska förekomma "i den omfattning som behövs för att fullgöra granskningen enligt god revisionsse". Likalydande bestämmelse finns intagen i reglementet för Staffanstorps kommuns revisorer. Något krav finns inte på att sakkunniga ska anlitas för någon granskning, utan revisorerna avgör självständigt när och i så fall vilket behov som föreligger av biträde av sakkunniga. Det tillbakavisas därför att det som klaganden anfört i denna del kan utgöra grund för att upphäva det överklagade beslutet.

Vid sitt sammanträde den 2 maj 2019 fann kommunfullmäktige dels att innehållet i den då föreliggande revisionsrapporten påkallade att beslut skulle avvaktas i den del av ärendet som rörde frågan om ansvarsfrihet skulle beviljas tekniska nämnden och dess ledamöter och ersättare för nämndens verksamhet under år 2018, dels att de då föreliggande underlagshandlingarna var tillräckliga för att vid ett senare sammanträde kunna avgöra denna fråga, mot vilken bakgrund kommunfullmäktige beslutade att ärendet om ansvarsfrihet skulle bordläggas i denna del.

Efter detta kommunfullmäktigesammanträde har aktualiserats fråga om skadeståndstalan, då enligt 5 kap. 25 § kommunallagen, skulle väckas om kommunfullmäktige skulle besluta att inte bevilja tekniska nämnden eller någon enskild ledamot eller ersättare ansvarsfrihet. Sådan fråga utgör ett nytt ärende som därför ska beredas inför kommunfullmäktiges avgörande.

Vid kommunstyrelsens sammanträde den 29 maj 2019 bereddes därför inför kommunfullmäktiges sammanträde den 12 juni 2019 det helt nya ärendet om skadeståndstalan skulle väckas för det fall kommunfullmäktige skulle besluta att inte bevilja ansvarsfrihet, och förelåg till underlag för kommunstyrelsens beslut i ärendet tjänstemannaskrivelse varigenom kommundirektören redovisade ett till honom lämnat uppdrag att utreda ansvar och omständigheter

kring gjord upphandling i renhållningsentreprenad för tiden 2020-2027. Kommunstyrelsen har med utgångspunkt i denna tjänsteskrivelse beslutat bl.a. att föreslå kommunfullmäktige besluta att uppdra till kommunstyrelsen att utreda förutsättningarna för att väcka skadeståndstalan i fall ansvarsfrihet inte beviljades, och att sedan återkomma till kommunfullmäktige med redovisning av lämnat uppdrag.

Det vid kommunfullmäktiges sammanträde den 12 juni 2019 nya ärendet om skadeståndstalan hade i sig kunnat upptas och avgöras av kommunfullmäktige såsom ett helt eget ärende på föredragningslistan, och beslutet i ärendet sedan protokollföras i en separat beslutsparagraf. Kommunallagen uppställer inga hinder mot att i ett och samma ärende på kommunfullmäktiges dagordning behandlas och avgörs i sig sakligt sett helt olika frågor, eller innehåller krav på att de beslut som i ett ärende fattas i sådana helt olika angelägenheter ska redovisas i separata protokollsparagrafer. Omvänt står det således kommunfullmäktige fritt att i ett enda ärende på föredragningslistan avgöra i sak helt skilda frågor, och att sedan, då i olika att-satser, i en enda paragraf i protokollet redovisa de respektive beslut som har fattats i ärendet.

Mot bakgrund av att frågan om skadeståndstalan ska föras om ansvarsfrihet inte skulle beviljas av kommunfullmäktige har ett naturligt samband med, och därför lämpligen ska prövas i anslutning till, huvudfrågan om ansvarsfrihet ska beviljas eller inte, har kommunfullmäktige funnit att dessa två i sig helt olika saker ska upptas för avgörande i ett och samma beslutsärende, och redovisa fattade beslut i olika att-satser.

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 12 juni 2019 har i ärende 8, vilket är fullt förenligt med gällande rätt, således inte handlagts och beslutats i identiskt samma ärende som det som bordlades vid sammanträdet den 2 maj 2019, utan ärende 8 avsåg istället dels en bordlagd fråga om ansvarsfrihet, dels en

helt ny fråga om skadeståndstalan, vilket styrks av utformning av och innehåll i kommunfullmäktiges protokoll i ärendet.

Om det i en angelägenhet som har bordlagts tillkommer i sak helt nya frågor, vilka är av sådana slag att de befinns ska avgöras i ett sammanhang och tillsammans med någon sak som tidigare har bordlagts, utgör ett bordläggningsbeslut inte något hinder mot att det i ärendet tillförs uppgifter som är av betydelse för den del av ärendet som tidigare har bordlagts.

Förekomsten i kommunfullmäktiges underlagshandlingar den 12 juni 2019 av kommundirektörens skrivelse med redovisning av sitt utredningsuppdrag i ärendet är, vilket styrks av att den har förekommit vid kommunstyrelsens beredningsbeslut rörande skadeståndstalan, enbart hänförlig till den del av ärende 8 som rör kommunstyrelsens beslutsförslag rörande skadeståndstalan, vilket innebär att grund saknas för att anse att det i den bordlagda delen av ärendet om ansvarsfrihet har tillförts någon ny utredning.

Den kommunrevisorernas skrivelse som vid kommunfullmäktiges sammanträde den 12 juni 2019 har förekommit som underlag i ärende 8 har föranletts av att kommundirektörens förenämnda utredning för kännedom har överlämnats till kommunrevisionen, varefter två av kommunrevisorerna den 5 juni 2019 självmant har tillskrivit kommunfullmäktige med komplettering till tidigare revisionsberättelse. Sedan dessa revisorer har inkommit med sin ytterligare granskningsrapport, befanns också denna vara av beskaffenhet att böra utgöra bedömningsunderlag i den del av ärendet som rörde fråga om skadestånd för det fall ansvarsfrihet inte beviljades.

Vid det förhållandet att det i ärendet skulle avgöras den helt nya frågan om skadeståndstalan föreligger därför inte hinder mot att heller detta revisionsutlåtande ingår i kommunfullmäktiges underlagshandlingar. Detta då oavsett

om det i sig kan finnas något i detta som av någon anses kan beaktas i den andra delen av ärendet rörande ansvarsfrihet.

I den del av ärende 8 vid kommunfullmäktiges sammanträde den 12 juni 2019 som gäller den bordlagda frågan om ansvarsfrihet ska beviljas för tekniska nämndens ledamöter för verksamheten år 2018 har underlaget varit oförändrat detsamma som det vid sammanträdet den 2 maj 2019.

Enligt 15 § första stycket i kommunfullmäktiges arbetsordning är det obligatoriskt att kommunstyrelsens m.fl. förslag till beslut eller yttranden i de ärenden som har tagits in i tillkännagivandet, då om hinder inte föreligger, ska tillställas varje ledamot och ersättare före sammanträdet. Av bestämmelsens andra stycke bestämmer ordföranden i vilken omfattning övriga handlingar ska tillställas ledamöter och ersättare före sammanträdet.

Det finns således inget krav uppställt på att den revisionsrapport som digitalt har tillställts kommunfullmäktiges samtliga ledamöter och ersättare inför sammanträdet den 2 maj 2019 ånyo ska skickas ut inför sammanträdet den 12 juni 2019, utan det är fullt förenligt med gällande reglering att inte igen utsända dessa handlingar (vilka samtliga ledamöter och ersättare har haft tillgängligt digitalt under sammanträdet, och som samtliga varit införstådda med ska utgöra det enda beslutsunderlag i den del av ärendet som avsåg bordlagd fråga om ansvarsfrihet).

Med hänvisning till ovan redovisat om dels utrymme för att i ny del av målet aktuellt ärende tillföra underlagshandlingar, dels ordförandens rätt att bestämma vilka handlingar som ska tillställas ledamöter och ersättare, tillbakavisas att det som klaganden har anfört i denna del kan utgöra grund för att upphäva det överklagade beslutet.

Det enda fall när kommunfullmäktiges åsidosättande av sina egna formaliabestämmelser vid sitt beslutsfattande kan utgöra grund för att anse att beslut inte har tillkommit i laga ordning är begränsat till när en sådan regel har sin grund i, stöd av eller anknytning till reglering i kommunallagen, eller avser något obligatoriskt ämne.

I fråga om arbetsordningsbestämmelser av rent icke-obligatoriskt slag äger kommunfullmäktige rätt att dispensera sig från sådana, och äventyrar då inte rättsgiltigheten av fattade beslut (se Kaijser-Riberdahl "Kommunallagarna II, sjätte upplagan, Kristianstad 1983, 433 ff).

I 43 § kommunfullmäktiges arbetsordning angivet att presidiet har att bereda ärenden om ansvarsfrihet och anmärkning utgör en reglering av helt icke-obligatoriskt slag, i följd varav denna egna rena ordningsregel är av icke förbindande slag. Detta innebär att kommunfullmäktige fritt äger rätt att avstå från att tillämpa denna sin egen bestämmelse, utan att det överklagade beslutet därför anses inte ha tillkommit på ett lagligt sätt.

Då kommunstyrelsen vid sitt sammanträde den 29 maj 2019, då föranlett av sitt beslutsförslag i den helt nya frågan om skadeståndstalan, även har uttalat sig i frågan om ansvarsfrihet, och presidiet har saknat erinringar mot denna, har presidiet saknat anledning till, och har därför avstått från, en upprepad beredning inför kommunfullmäktiges prövning av ärendet den 12 juni 2019.

Framhållas ska även att genom sitt godkännande av föredragningslistan har kommunfullmäktige också konfirmerat dispenseringen från sin egen ordningsregel.

Med hänvisning till ovan redovisat om att kommunfullmäktige har utrymme att bortse från denna sin egen icke-obligatoriska ordningsregel tillbakavisas

att det som klaganden har anfört i denna del kan utgöra grund för att upphäva det överklagade beslutet.

Även om något fel hade kunnat anses föreligga i något av klaganden redovisat hänseende skulle detta sakna betydelse för ärendets utgång. Inget av det som klaganden hänvisat till är av beskaffenhet att det skulle ha förändrat någonting av innehållet i kommunfullmäktiges överklagade beslut. Vid sådant förhållande föreligger skäl att, enligt 13 kap. 9§ kommunallagen, inte upphäva kommunfullmäktiges beslut.

Björn Liljedahl

Björn Liljedahl, som har getts tillfälle att yttra sig över kommunens yttrande, har därefter anfört bl.a. följande.

Den aktuella skrivelsen från två av de fem revisorerna utgjorde inte en revisionsberättelse. Kommunens synpunkt saknar därför relevans. Däremot framgår det klart och tydligt i skrivelsen att den upprättades i revisionens namn, trots att endast två av de fem revisorerna undertecknat den. Detta strider mot kommunallagens bestämmelse om att varje revisor fullgör sitt uppdrag självständigt.

Det kan i sammanhanget också framhållas att kommunallagen innehåller detaljerade bestämmelser om att revisorernas redovisning till fullmäktige sker genom en årlig revisionsberättelse, och att de kommunala revisorerna ska samordna rapporteringen till fullmäktige (se prop. 2016/17:171 s. 436 f.) Revisorernas inbördes oberoende ställning är inte detsamma som att det står fritt för var och en av revisorerna att utan medverkan från övriga revisorer överlämna skrivelser med revisionssynpunkter i vilka ärenden som helst när-

helst han eller hon så önskar. Den i förarbetena intagna författningskommentaren om att det inte föreligger hinder för revisorerna att upprätta varsin revisionsberättelse ska alltså ses i detta ljus.

Kommunen gör gällande att kommunallagens bestämmelse om att revisorerna ska biträdas av sakkunniga i den omfattning som behövs för att fullgöra granskning enligt god revisionssed är detsamma som att revisorerna kan avstå från att anlita sakkunniga om de så bedömer. Detta påstående saknar helt lagstöd. Tvärtom föreligger sedan den 1 januari 2000 ett "krav på att de förtroendevalda revisorerna ska biträdas av sakkunnigt biträde" (prop. 1998/99:66 s.1 och 45 ff). Av författningskommentarerna till relevant bestämmelse, som i denna del motsvaras av dagens regler, framgår entydigt att det inte är ett valbart alternativ att underlåta att inhämta biträde från sakkunniga.

Kommunen gör gällande att det stod kommunstyrelsen fritt att på eget initiativ fortsätta handläggningen av ett i kommunfullmäktige bordlagt ärende och till kommunfullmäktige återkomma med helt nya frågor. Kommunfullmäktiges beslut den 2 maj var att bordlägga frågan om ansvarsfrihet. Kommunen menar nu att det beslut som togs den 12 juni under § 98 i själva verket gällde två olika och från varandra fristående ärenden, dels den av fullmäktige bordlagda frågan om ansvarsfrihet dels en av kommunstyrelsen initierad fråga om skadeståndstalan. Den dagordningspunkt som stod uppsatt till kommunfullmäktiges sammanträde den 12 juni hade beteckningen "Beslut om ansvarsfrihet för tekniska nämnden och dess ledamöter och ersättares förvaltning och verksamhet under år 2018". Även i protokollet gavs ärendepunkten denna beteckning. I protokollet gavs ärendet följande sammanfattning: "kommunfullmäktige beslutade den 2 maj 2019 att frågan om ansvarsfrihet för tekniska nämnden och des enskilda förtroendevalda, avseende 2018 års förvaltning och räkenskaper, bordläggs till nästkommande sammanträde i kommunfullmäktige. Därefter har kommunstyrelsen beslutat att anmoda dåvarande tekniska nämndens ordförande att före kommunfullmäktiges sammanträde den

12 juni 2019 avge förklaring över de erinringar som rör hans fullgörande av sitt uppdrag under år 2018". Även i kommunstyrelsen har frågan om ansvarsfrihet och frågan om skadeståndstalan behandlats som ett sammanhållet helt. Kommunens utsaga om att dessa två ärenden saknade koppling till varandra bär således sken av efterkonstruktion.

Detsamma gäller kommunens resonemang om att de i ärendet tillförda handlingarna saknade betydelse för den del av ärendet som tidigare bordlagts. I de nya handlingarna som tillfördes ärendet återfinns frågor som endast har att göra med den bordlagda frågan, dvs. ansvarsfrihet. Till exempel fortsatte kommunstyrelsen vid sitt sammanträde den 29 maj att bereda förslag till fullmäktige i frågan om ansvarsfrihet trots att detta beslut hade bordlagts.

I detta sammanhang gör kommunen gällande att ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige i själva verket "samtliga varit införstådda" med att de handlingar som förelåg vid sammanträdet den 2 maj 2019 skulle utgöra det enda beslutsunderlaget i den del av ärendet som avsåg bordlagd fråga om ansvarsfrihet. Detta trots att dessa handlingar inte ingick i de möteshandlingar som tillställdes ledamöterna inför nästföljande sammanträde och trots att det till detta senare sammanträde överlämnades nya handlingar med beslutsförslag.

Om det för resonemangets skull antas att alla i fullmäktige verkligen var införstådda enligt ovan med vad som var beslutsunderlag i det bordlagda ärendet blir det dock än mer svårförståeligt att kommunstyrelsen beredde och till kommunfullmäktige överlämnade ett i sammanträdeshandlingarna intaget förslag till kommunfullmäktiges beslut i frågan om ansvarsfrihet. Om kommunens resonemang stämmer skulle ju i så fall alla närvarande förtroendevalda vid fullmäktigemötet ha betraktat kommunstyrelsens förslag i denna del som en nullitet och bortsett från dem. Det som i själva verket inträffade vid

kommunfullmäktiges sammanträde var dock att kommunstyrelsens ordförande yrkade bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut i frågan om ansvarsfrihet. Vid omröstning beslutade kommunfullmäktige att bifalla det yrkande som kommunstyrelsens ordförande framställt. Av detta framgår att de av kommunstyrelsen i efterhand upprättade handlingarna, tvärtemot vad kommunen nu hävdar, har legat till grund för beslutet i fullmäktige.

Vad gäller de uppenbara avsteg som gjorts från kommunfullmäktiges arbetsordning kan konstateras att kommunfullmäktige inte i något led av ärendets handläggning fattade särskilt beslut om att göra avsteg från reglerna i arbetsordningen. Vidare tillhör den kommunala revisionen och kommunfullmäktiges handläggning av revisionsberättelsen, liksom frågor kring ansvarsfrihet, de centrala delarna av kommunallagen och är i högsta grad ett obligatoriskt ämne för kommunfullmäktige att hantera. De regler som är intagna i kommunfullmäktiges arbetsordning om beredningen av dessa frågor avser utan tvekan ett för kommunfullmäktige obligatoriskt ämne.

Kommunen har själv i sitt yttrande medgett att kommunstyrelsens förslag om att få fullmäktiges uppdrag att utreda frågan om skadeståndstalan var ett förslag som var direkt kopplat till den situationen att fullmäktige inte skulle bevilja ansvarsfrihet. De tre beslutspunkterna i det överklagade beslutet är inbördes sammanhängande och yrkandet om beslutets upphävande avser således samtliga dessa tre.

Staffanstorps kommun

Kommunen har därefter tillagt bl.a. följande.

I 12 kap. 7 § och 8 § första stycket kommunallagen intagna bestämmelser om revisorernas oberoende ställning, respektive deras rätt att avgöra i vad mån behov finns av sakkunniga vid granskning, tar bara sikte på och avser enbart

vad som i dessa hänseenden ska gälla för revisor vid fullgörandet av revisorsuppdrag och har inte betydelse i något annat avseende.

Då reglerna inte innehåller något som kommunfullmäktige själv har att iaktta vid ärendehandläggningen, och bestämmelserna inte heller har någon inverkan på eller betydelse för lagligheten av kommunfullmäktiges beslutsfattande, kan av klaganden åberopat inte innebära varken att kommunfullmäktiges beslut är behäftat med formfel eller att kommunfullmäktiges beslut strider mot lag eller annan författning.

Vidare utgör ett bordlägningsbeslut inte hinder mot att det i ett och samma ärende på kommunfullmäktiges dagordning avgörs olika frågor, då även tillkommande frågor i anslutning till tidigare behandlade sådana, då under förutsättning av att uppställda berednings- och kungörelsekrav är uppfyllda för alla frågor.

Ledamot och tjänstgörande ersättare har full frihet att med eller utan stöd av kommunstyrelsebeslut framställa alla sådana yrkanden som håller sig inom ramen för ärendet. Kommunstyrelsens ordförande, liksom övriga ledamöter och tjänstgörande ersättare, har en frihet att välja vilka sådana yrkande de vill framställa. Detta oavsett om samma yrkande har eller inte har, förekommit i kommunstyrelsens protokoll i beslutsförslag till kommunfullmäktige.

I kommunallagen saknas skyldighet att bereda ärenden om ansvarsfrihet, vilket innebär att kommunfullmäktiges egen regel om presidieberedning, vilket saknar saklig betydelse för kommunfullmäktiges beslutsfattande, inte utgör någon obligatorisk bestämmelse, som kommunfullmäktige har skyldighet att följa. Omständigheten att kommunfullmäktige har en skyldighet att besluta i frågan om ansvarsfrihet avser en helt annan fråga, och innebär inte någon ändring av förhållandet att i arbetsordningen intaget om presidieberedning är av icke-obligatoriskt slag. I kommunallagen saknas bestämmelser om att

kommunfullmäktige ska iaktta särskilda former för att äga rätt att dispensera sig från sina egna icke-obligatoriska regler i arbetsordningen. Vid detta förhållande, och i ljuset av att ingen ledamot eller tjänstgörande ersättare vid sammanträdet har ställt ordningsfråga om avsaknad av presidieberedning i ärendet, är det förenligt med gällande rätt att kommunfullmäktige formlöst, genom faktiskt handlande, i ärendet har avstått från att tillämpa aktuell bestämmelse.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Ett överklagat beslut ska upphävas, om

1. det inte har kommit till på lagligt sätt,
2. beslutet rör något som inte är en angelägenhet för kommunen eller regionen,
3. det organ som har fattat beslutet inte har haft rätt att göra det, eller
4. beslutet annars strider mot lag eller annan författning (13 kap. 8 § första stycket KL).

Om ett fel har saknat betydelse för ärendets utgång, behöver beslutet inte upphävas. Detsamma gäller om beslutet har förlorat sin betydelse till följd av senare inträffade förhållanden (13 kap. 9 § KL).

Bestämmelserna om bordläggning av ett ärende i fullmäktige återfinns i 5 kap. 50 § KL. Av förarbetena framgår bl.a. följande gällande bordläggning. Bordläggning innebär att beslutet skjuts upp till ett kommande sammanträde utan att någon ny utredning tillförs ärendet. En bordläggning innebär ett uppskov som endast kan avse kortare tid. Normalt bordläggs ett ärende till fullmäktiges nästkommande sammanträde. Ärendet ska då tas upp till behandling

med samma underlag. Behövs ytterligare beslutsunderlag ska ärendet återremitteras. Ett ärende kan därför inte "bordläggas för ytterligare utredning" (prop. 1990/91:117 s. 186, prop. 2016/17:171 s. 349).

Förvaltningsrättens bedömning

Förvaltningsrättens prövning är begränsad till en bedömning av om det överklagade beslutet är olagligt eller inte har kommit till på lagligt sätt enligt bestämmelserna i 13 kap. 8 § första stycket KL. Förvaltningsrätten får alltså inte pröva det överklagade beslutets lämplighet och inte heller ersätta det med något annat beslut.

Genom Kommunfullmäktige i Staffanstorps kommuns beslut, den 2 maj 2019, § 69, beslutades att frågan om ansvarsfrihet för tekniska nämnden och dess enskilda förtroendevalda, avseende 2018 års förvaltning och räkenskaper, bordlades till nästkommande ordinarie sammanträde i kommunfullmäktige. Under rubriken "ärendet i korthet" framgår följande. Årsredovisning för Staffanstorps kommun avseende budgetår 2018 har per kommunstyrelsens beslut den 8 april 2019, § 67, överlämnats till kommunfullmäktige och kommunrevisionen. Därtill har kommunrevisionen, till kommunfullmäktige, överlämnat revisionsberättelse för samma år. Kommunfullmäktige har därför, med dessa underlag som grund, att besluta om godkännande av årsredovisning för 2018, samt att besluta om ansvarsfrihet för de kommunala nämndernas respektive styrelsens samtliga förtroendevalda. Av protokollet framgår vidare att kommunrevisionen tillstyrker att kommunfullmäktige ska besluta att bevilja samtliga förtroendevalda i styrelsen och nämnder ansvarsfrihet för 2018 års förvaltning och räkenskaper. Dock förtydligas att rekommendationen lämnas med stor tvekan vad gäller tekniska nämnden och dess förtroendevalda. Detta med anledning av nyligen inkomna uppgifter rörande den upphandling av renhållningsentreprenad som genomfördes av tekniska nämnden

under våren 2018, vilken uppmärksammats av kommunstyrelsens arbetsutskott, per beslut § 115, den 29 april 2019.

Under rubriken "beslutsunderlag" i det nu överklagade beslutet förekommer handlingar som inte förekom i samband med tidigare beslut den 2 maj 2019. Vad som utgjort beslutsunderlag för respektive delbeslut framgår inte uttryckligen. Underlaget består bland annat av ett kommunstyrelsebeslut av den 29 maj 2019, § 97. Detta beslut innehåller bland annat ett förslag till kommunfullmäktige gällande ansvarsfrihet för tekniska nämnden och dess ordförande samt utredning i frågan om ansvar och omständigheter kring genomförd upphandling av renhållningsentreprenad. Därtill har kommunstyrelsen beslutat att anmoda dåvarande tekniska nämndens ordförande att före kommunfullmäktiges sammanträde den 12 juni 2019 avge förklaring över de erinringar som rör hans fullgörande av detta sitt uppdrag under år 2018 enligt i ärendet föreliggande utredning.

Eftersom fullmäktige enligt 5 kap. 25 § kommunallagen får besluta att skadeståndstalan ska väckas om ansvarsfrihet vägras, kan aktuellt beslutsunderlag ha betydelse för beslutet att uppdra till kommunstyrelsen att utreda om talan om skadestånd ska väckas. Även med beaktande av detta bedömer rätten mot bakgrund av den utredning som finns i målet att beredning av frågan om ansvarsfrihet har skett efter beslutet om bordläggning. Ärendet har således inte tagits upp i oförändrat skick vid sammanträdet den 12 juni 2019. Därmed har det överklagade beslutet inte tillkommit på lagligt sätt. Enligt förvaltningsrätten är felet inte sådant att det kan sägas ha saknat betydelse för ärendets utgång. Mot denna bakgrund och då frågan om en eventuell skadeståndstalan förutsätter att ett beslut föreligger om att ansvarsfrihet vägras, ska kommunfullmäktiges beslut den 12 juni 2019, § 98, i sin helhet upphävas.

Björn Liljedahl har enligt rättens bedömning inte angett någon ytterligare grund som därutöver också kan innebära att det överklagade beslutet ska upphävas enligt bestämmelserna i 13 kap. 8 § kommunallagen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (FR-03)

För kommunmedlemmar; kungörelsedelgivning

Noah Tunbjer

Tf. rådman

I avgörandet har även de särskilda ledamöterna Marie Pettersson och Mats Wallmark deltagit.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.